

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3115/2022
27.09.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Иване Рађеновић, председника већа, Владиславе Милићевић и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Бајазит, адвокат из ..., против туженог ИГМ „Опека“ ДОО Смедеревска Паланка, чији је пуномоћник Миланка Југовић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3040/21 од 19.01.2022. године, у седници одржаној 27.09.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3040/21 од 19.01.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани, Судска јединица у Смедеревској Паланци П1 145/2020 од 24.02.2021. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца и поништено је као незаконито решење туженог М број ... од 02.03.2006. године којим је тужиоцу отказан уговор о раду – решење о пријему на рад број ... од 04.03.1987. године и тужени је обавезан да тужиоца врати на рад. Ставом другим изреке тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 355.500,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3040/21 од 19.01.2022. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и туженог и потврђена пресуда Основног суда у Великој Плани, Судска јединица Смедеревска Паланка П1 145/2020 од 24.02.2021. године у ставу првом изреке и делу става другог изреке којом је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 355.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђен износ трошкова поступка почев од дана пресуђења до дана извршности пресуде. Ставом трећим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20) који се примењује на основу члана 506. став 2. тог закона и утврдио да је ревизија туженог неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиоцу је решењем туженог у јулу месецу 2003. године отказан уговор о раду као технолошком вишку, које је правноснажном пресудом Општинског суда у Смедеревској Паланци П1 2220/2003 од 31.01.2005. године поништено, као незаконито. Тужилац је враћен на рад код туженог 27.02.2006. године и закључен је Анекс 1. уговора о раду од 30.01.2003. године бр. М-... од 27.02.2006. године, којим је тужиоцу промењено радно место са послова ... друге групе на послове Након враћања на рад, после пет дана донето је предметно решење М ... од 02.03.2006. године којим је тужиоцу отказан уговор о раду због престанка потребе за његовим радом, услед економских и организационих промена и нове организације рада и пословања са утврђењем да му радни однос престаје 03.03.2006. године. Оспорено решење донето је на основу Одлуке о утврђивању вишка запослених услед технолошких, економских и организационих промена у циљу унапређења економије пословања од 29.08.2005. године. У образложењу решења се наводи да је оцењујући постигнути степен организације рада и пословања директор предузећа утврдио, имајући у виду околност да је на радном месту „...“ један запослени вишак, да се са радником мање може без умањења ефикасности посла, учинка и квалитета рада обављати постојећи посао, те да нема могућности да се запослени који је вишак премести на друге послове, нити постоји потреба преквалификације и доквалификације за неке друге послове. Наведено је и да се приликом доношења решења имало у виду мишљење непосредног руководиоца о квалитету обављеног посла свих запослених на том радном месту. Наведеном Одлуком директор туженог је сходно својим овлашћењима из члана 79. Статута утврдио поступак утврђивања вишка запослених у случају када број запослених који се проглашавају вишком не прелази број који условљава доношења програма решења вишка запослених. У члану 4. Одлуке наведено је да се квалитет обављеног посла утврђује као основни критеријум за утврђивање који од запослених на датом радном месту где постоји више извршилаца представља вишак запослених, да оцену квалитета посла даје непосредни руководиоца запосленог и да оцену квалитета обављеног посла непосредни руководиоца даје директору у усменој форми. Тужени није извршио оцену квалитета рада тужиоца на радном месту на које је био распоређен након враћања на рад, нити је вршио појединачно оцењивање запослених, нити је тужиоцу исплатио отпремнину одређену тачком 3. оспореног решења. Наиме, тужени је у поступку тврдио да је отпремнина исплаћена тужиоцу по ранијем решењу о отказу уговора о раду, да је тужилац није вратио након поништаја решења, па је иста урачуната у отпремнину по оспореном решењу.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и поништили оспорено решење, налазећи да тужени није применио критеријуме за утврђивање који од запослених на радном месту на које је

тужилац био распоређен представља вишак запослених јер није извршена оцена квалитета рада запослених, нити је тужиоцу исплаћена отпремнина, што га чини незаконитим, па је тужени обавезан да тужиоца врати на рад.

Ревизијом се неосновано указује да је побијана одлука заснована на погрешној примени материјалног права.

Закон о раду не садржи критеријуме којих је послодавац дужан да се придржава при одређивању на које ће се запослене односити престанак потребе за радом, већ прописује поступак који се у том случају примењује и одређује права која је послодавац дужан да обезбеди запосленима за чијим је радом престала потреба. У ситуацији када послодавац није у обавези да донесе програм решавања вишка запослених, он не може самостално одлучити ко ће од запослених представљати вишак, већ мора образложити зашто у ситуацији технолошких, економских и организационих промена на одређеном радном месту са више извршилаца отпушта одређеног радника. Разлози због којих баш одређени запослени представља вишак јесу нужни за законитост решења о отказу по овом основу. Уколико оцену квалитета обављеног посла, као основни критеријум даје непосредни руководилац, она мора бити образложена и конкретизована да би се могло закључити да је таква оцена оправдана. Поред тога битно је да запослени буде обавештен да ће његов рад бити оцењиван, да буде упознат са датом оценом и да му се остави право да таквој одлуци приговори, а подразумева се да се могу оцењивати само запослени који су у периоду одређеном за оцењивање ефективно радили.

Супротно наводима ревизије правилно су нижестепени судови закључили да у конкретном случају тужени није применио критеријуме предвиђене у члану 4. своје Одлуке од 29.08.2005. године и извршио оцену квалитета рада запослених на радном месту „...“ на које је тужилац распоређен након враћања на рад. Тужени је након пет дана, пошто је тужиоца вратио на рад донео оспорено решење којим је тужиоцу отказао уговор о раду као технолошким вишком, при чему се у образложењу решења само уопштено наводи да се имало у виду мишљење непосредног руководиоца о квалитету обављеног посла свих запослених на том радном месту.

Оспорено решење је незаконито и због тога што тужиоцу није исплаћена отпремнина. Исплата отпремнине као услов престанка радног односа због престанка потребе за радом запослених представља обавезу послодавца у случају када је запослени проглашен „технолошким вишком“. С обзиром на то да исплата отпремнине представља један од законом утврђених облика правне заштите запослених у случају престанка радног односа због увођења технолошких, економских и организационих промена, које се запослени у смислу члана 60. став 4. Устава Републике Србије не може одрећи, то потраживање тужиоца на име отпремнине и потраживање туженог према тужиоцу на име исплаћене отпремнине по ранијем решењу о отказу уговора о раду нису подобни за пребијање, па се неосновано ревизијом туженог указује на погрешну примену материјалног права. Осим тога, без утицаја су наводи ревизије да је одлуком Скупштине туженог од 18.12.2009. године покренут поступак ликвидације и да су у том поступку предвиђени законски рокови за пријаву потраживања поверилаца, обзиром да је предмет парнице оцена законитости решења о престанку радног односа, а не новчано потраживање.

Следом изнетог, основан је и захтев тужиоца за враћање на рад, јер се реинтеграција запосленог последица поништаја решења о престанку радног односа, у смислу члана 191. став 1. Закона о раду.

На основу чланова 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Ивана Рађеновић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**